

1.1 මතය

2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ආදායම් ප්‍රකාශනය, වෙනත් විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය, මූල්‍ය ප්‍රකාශන සටහන් සහ වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති ඇතුළත් සාරාංශයකින් සමන්විත ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ (“බැංකුව”) මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ, 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 13(1) වගන්තියේ සහ මුදල් නීති පනතේ 42(2) වගන්තියේ (422 අධිකාරිය) ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ. මෙම විගණනය සිදු කිරීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ වෘත්තීයව නියැලී සිටින වරලත් ගණකාධිකාරී සමාගමක් මට සහාය විය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට බැංකුවේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය සහ මුදල් ප්‍රවාහ සියලු ප්‍රමාණාත්මක කරුණුවලින් සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතීන්ට (IFRSs) අනුකූලව සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 මතය සඳහා පදනම

මා විසින් ජාත්‍යන්තර විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ISAs) අනුකූලව මාගේ විගණනය සිදු කරන ලදී.

එම ප්‍රමිතීන් යටතේ මාගේ වගකීම් මාගේ වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය පිළිබඳ විගණකගේ වගකීම් කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කරනු ලැබේ. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ මුදල් මණ්ඩලයේ සහ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මූල්‍ය ප්‍රකාශන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම මුදල් මණ්ඩලයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී අඛණ්ඩ පැවැත්මෙන් යුතුව පවත්වා ගැනීම සඳහා අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළවන කරුණු අදාළ වන පරිදි හෙළිදරව් කිරීම සහ ගිණුම්කරණයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පදනම යොදාගනිමින් පවත්වා ගැනීම සඳහා බැංකුවේ හැකියාව ඇගයීම සම්බන්ධයෙන් මුදල් මණ්ඩලය වගකිව යුතු වේ.

බැංකුවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය කිරීම, පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම වේ.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16 (1) වගන්තිය ප්‍රකාරව, බැංකුව විසින් බැංකුවේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරවන බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණකගේ වාර්තාවක් නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ තහවුරුවක් යන්න, ඉහල මට්ටමේ, තහවුරුවක් වන නමුත් ජාත්‍යන්තර විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ISAs) අනුකූලව විගණනයන් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගැනීම සඳහා තහවුරුවක් නොවේ. සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් පැන නැගිය හැකි අතර එය තනිකර හෝ සමස්තයක් ලෙස ගත්කල ප්‍රමාණාත්මක ලෙස සැලකේ නම්, භාවිතා කරන්නන්ට මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම්ව ආර්ථික තීරණ ගැනීම සඳහා බලපානු ලබන බවට සාධාරණව අපේක්ෂා කළ හැකිය.

ජාත්‍යන්තර විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව විගණනයේ කොටසක් ලෙස සමස්ත විගණනය තුළ මා විසින් වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබාවය පවත්වා ගෙන යන ලදී. එසේම මා විසින්,

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගේ අවදානම හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සහ එම අවදානම්වලට ප්‍රතිචාර දක්වන විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ මාගේ විගණන මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ප්‍රමාණාත්මක සහ උචිත විගණන සාක්ෂි ලබාගැනීම, වංචාවලට ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් සොයා නොගැනීම වැරදි හෙළිදරව් නොකිරීමට වඩා වැඩි අවදානමකට හේතු වන අතර දුස්සන්ධානය, කුට රචනය, අභිප්‍රායික අත්හැරීම්, වරදවා දැක්වීම් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනය අක්‍රීය කරන වංචා, මෙයට හේතුවේ.
- අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස විගණනයට අදාළවන අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගන්නා නමුත් බැංකුවේ අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට අදහස් නොකෙරේ.
- මුදල් මණ්ඩලය විසින් අනුගමනය කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය සහ යොදා ගන්නා ලද ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල හා සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම්වල සාධාරණත්වය ඇගයීම.
- අඛණ්ඩ පැවැත්ම පදනම් කරගත් ගිණුම්කරණය පිළිබඳ මුදල් මණ්ඩලයේ යොදාගැනීම පිළිබඳ අදාළත්වය නිගමනය කිරීම සහ ලබාගත් විගණන සාක්ෂි පදනම් කරගෙන, අඛණ්ඩ පැවැත්මක් සහිතව පවත්වා ගෙන යාමට බැංකුවේ හැකියාව පිළිබඳ සැලකිය යුතු සැකයකට හේතුවන සිද්ධිවලට හෝ කරුණුවලට අදාළවන ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින්නේද යන්න නිගමනය කිරීම. ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතින බවට මා විසින් නිගමනය කෙරේ නම් හෝ මාගේ මතය විකරණය කිරීම සඳහා එම හෙළිදරව් කිරීම් ප්‍රමාණාත්මක නොවේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අදාළ හෙළිදරව් කිරීම් පිළිබඳ මාගේ විගණන වාර්තාවට අවධානය යොමු කිරීම අවශ්‍ය වේ. මාගේ විගණන වාර්තාවේ දිනය දක්වා ලබාගන්නා ලද විගණන සාක්ෂි මාගේ නිගමනයන්ට පදනම් වේ. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධි හෝ තත්වයන් බැංකුවේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම තතර කිරීමට හේතු විය හැක.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත්ව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම, ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය ඇගයීම සහ සාධාරණ ඉදිරිපත් කිරීම ඉටු කරගැනීමට පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධි මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් නියෝජනය වේද යන්න ඇගයීම.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ බැංකුවේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ බැංකුවේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, බැංකුව ක්‍රියා කර ඇති බව;
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව බැංකුව කටයුතු කර ඇති බව;
- බැංකුවේ සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵලය

ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශයන්ට අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂයේ බැංකුවේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු. බිලියන 55.6 ක ශුද්ධ ලාභයක් වූ අතර ඊට සාපේක්ෂව පසුගිය වර්ෂයේ ශුද්ධ ලාභය රු. බිලියන 137.9 ක් වූයෙන් මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයේ රු. බිලියන 82.3 ක පිරිහීමක් පිළිබිඹු විය. විදේශ විනිමය ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය රු. බිලියන 161.4 කින් අඩු වීම මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයේ මෙම පිරිහීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

2.2 ප්‍රධාන ආදායම් හා වියදම් විෂයයන්වල ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ බැංකුවේ ප්‍රධාන ආදායම් විෂයයන් සහ ප්‍රධාන වියදම් විෂයයන්, ඉකුත් වර්ෂය සමඟ සසඳා විශ්ලේෂණය කර පහත පරිදි දක්වා ඇත.

	2019	2018	විචලනය	
	රු. බිලියන	රු. බිලියන	රු. බිලියන	{හීනකර/(අහීනකර)} ප්‍රතිශත
විදේශ විනිමය මූල්‍ය වත්කම්වලින් ලද ආදායම	76.9	3.2	73.7	2,303.1
පොලී ආදායම	32.9	25.5	7.4	29.0
උපලබ්ධි නොවූ මිල ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය / (අලාභය)	42.9	(18.2)	61.1	335.7
උපලබ්ධි මිල වෙනස්වීම් වලින් වූ ලාභය / (අලාභය)	1.1	(4.1)	5.2	126.8
විදේශ විනිමය මූල්‍ය වගකීම් මත වියදම්	8.5	5.4	(3.1)	(57.4)
පොලී වියදම්	8.3	5.3	(3)	(56.6)
අපේක්ෂිත ණය අලාභ	0.2	0.02	(0.18)	(900.0)
ශුද්ධ විදේශ විනිමය ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය / (අලාභය)	(14.6)	146.8	(161.4)	(109.9)
දේශීය විනිමය වත්කම්වලින් ලද සමස්ථ ශුද්ධ ආදායම / (වියදම)	14.0	6.2	7.8	125.8
වෙනත් ආදායම්	1.7	1.7	-	-
මෙහෙයුම් වියදම්	13.6	13.5	(0.1)	(0.7)
බදු	0.3	1.1	0.8	72.7
වර්ෂයේ ලාභය / (අලාභය)	55.6	137.9	(82.3)	(59.7)

(අ) මුදල් නීති පනතේ 41 වන වගන්තියට අනුව, බැංකුවේ වාර්ෂික ලාභ හා අලාභ ගණනය කිරීමේදී විදේශ විනිමය ප්‍රත්‍යාගණන ලාභ හෝ අලාභ ඇතුළත් නොකරනු ලබයි. එබැවින්, සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා වූ ලාභය රු. බිලියන 70.2 ක් වූ අතර (ශුද්ධ විදේශ විනිමය ප්‍රත්‍යාගණන අලාභය රු. බිලියන 14.6 ක් හැර) ඊට සාපේක්ෂව පසුගිය වර්ෂයේ අලාභය රු. බිලියන 8.9 ක් වූයෙන් (ශුද්ධ විදේශ විනිමය ප්‍රත්‍යාගණන ලාභය රු. බිලියන 146.8 ක් හැර) ලාභයේ රු. බිලියන 79.1 ක වර්ධනයක් පිළිබිඹු විය. විදේශ විනිමය මූල්‍ය වත්කම් වලින් ලද ආදායම රු. බිලියන 73.7 කින් වැඩිවීම සහ දේශීය විනිමය මූල්‍ය වත්කම් වලින් ලද ශුද්ධ ආදායම බිලියන 7.8 කින් වැඩිවීම මෙම ලාභයේ වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

(ආ) මුදල් නීති පනතේ 38 සහ 41 වැනි වගන්ති හා මුදල් මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද බැංකුවේ ලාභ බෙදා හැරීමේ ප්‍රතිපත්තියට (2018 සිට බලපත්‍රමක) අනුව තීරණය කරන ලද සමාලෝචිත වර්ෂයේ බෙදා හැරිය හැකි ලාභය රු.බිලියන 25.4 ක් වූ අතර ඊට සාපේක්ෂව පසුගිය වර්ෂයේ බෙදා හැරිය හැකි ලාභයක් නොතිබුණි. ඒ අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂයේ බෙදා හැරිය හැකි ලාභයෙන් රු. බිලියන 24 ක් ඒකාබද්ධ අරමුදලට බෙදා හැර තිබුණු අතර ඊට සාපේක්ෂව පසුගිය වර්ෂයේදී කිසිදු මුදලක් ඒකාබද්ධ අරමුදලට බෙදා හැර නොතිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>අ. මූල්‍ය අංශය ඒකාබද්ධ කිරීමේ වැඩ සටහන</p> <p>ආර්ථිකයේ වැඩෙන ඉල්ලුමට සරිලන පරිදි අභ්‍යන්තර හා බාහිර කම්පනයන් සඳහා ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව වැඩි කරන ශක්තිමත් බැංකු / බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අංශයක් සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් 2014 ජනවාරි 17 වන දින මූල්‍ය අංශය ඒකාබද්ධ කිරීම සඳහා බැංකුව විසින් ප්‍රධාන සැලැස්ම එළිදැක්විණි. ඒ අනුව, 2020 ජුනි 30 වැනි දිනට රු. මිලියන 78 ක් වැය කරමින් බැංකු, මුදල් සමාගම් හා කල්බදු සමාගම් ඇතුළු ආයතන 21 ක් සමඟ වූ ඒකාබද්ධ කිරීමේ සැලසුම් සම්පූර්ණකර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, 2020 ජුනි මාසය අවසන් වන විටත් ආයතන 12 ක් සමඟ වූ ඒකාබද්ධ කිරීමේ සැලසුම් සම්පූර්ණ කර නොතිබුණු අතර මේ සම්බන්ධයෙන් රු. මිලියන 49 ක මුදලක් බැංකුව විසින් වැය කර තිබුණි. ඉහත වියදම් වලට අමතරව, ඉහත ඒකාබද්ධ කිරීමේ සැලසුම්වල ඇතුළත් නොවූ ආයතන 20 ක් සම්බන්ධව තොරතුරු ලියවිල්ල, නිසි විශ්ලේෂණ හා තක්සේරු වාර්තා පිළියෙල කිරීම සහ අනෙකුත් කාරණා සඳහා බැංකුව විසින් රු. මිලියන 59 ක් වැය කර තිබුණි.</p>	<p>2015 න් පසු රජයේ ප්‍රතිපත්තියේ වෙනස්වීම් සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීමේ වැඩසටහනට බැංකුව සම්බන්ධ වීම අත්හිටුවීමට මුදල් මණ්ඩලය තීරණය කළේය. වර්තමානයේදී, 2014 ඒකාබද්ධ කිරීමේ සැලැස්ම මඟින් ආරම්භ කර ඇති බලපත්‍රලාභී මූල්‍ය සමාගම් 4 ක ගනුදෙනු අවසන් කිරීමේ කටයුතු කරමින් සිටී.</p>	<p>සම්පූර්ණ කර නොමැති ඒකාබද්ධ කිරීමේ සැලසුම්, සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.</p>

ආ. මුදල් සමාගම් නියාමනය සහ අධීක්ෂණය

- i. බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් 2011 අංක 42 දරන මුදල් ව්‍යාපාර පනතට අනුව මුදල් සමාගම් නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සිදු කරනු ලබයි. මුදල් ව්‍යාපාර පනතේ වගන්ති අංක 12 (1) ප්‍රකාරව, මුදල් සමාගම්වල ව්‍යාපාර සහ ආයතනික කටයුතුවල යම් අංගයක් පවත්වාගෙන යාම සඳහා මුදල් මණ්ඩලය විසින් මුදල් සමාගම්වලට විධානයන් දෙනු ලැබිය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, මුදල් ව්‍යාපාර පනතේ වගන්ති අංක 12 (1) යටතේ දක්වා ඇති කාරණා 8 ක් සම්පූර්ණයෙන් ආවරණය වන පරිදි විධානයන් 2020 ඔක්තෝබර් මාසය අවසාන වනවිටත් නිකුත් කර නොතිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය.

මුදල් සමාගම් නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා ඉහත කරුණු පිළිබඳ විධානයන් විශේෂයෙන්, ඒම සමාගම් විසින් ප්‍රදානය කරනු ලබන ණය, ණය පහසුකම් හෝ වෙනත් වර්ගයකට අයත් මූල්‍ය පහසුකම් මත අයකරනු ලැබිය හැකි උපරිම පොළී අනුපාතයන් සඳහා වන විධානයන්, එම සමාගම්වල අධ්‍යක්ෂවරුන්ට හෝ සේවකයින්ට කරනු ලබන ගෙවීම් පිළිබඳ විධානයන් සහ පුද්ගලයින් විසින් මුදල් සමාගමක කොටස් ප්‍රාග්ධනයෙන් දැරිය හැකි උපරිම අනුපාතය පිළිබඳ විධානයන් වැදගත් වන බවට තවදුරටත් නිරීක්ෂණය විය.

මීට අමතරව, 2020 අගෝස්තු 24 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ණය පත් අත්තිකාරම් සහ උකස් අත්තිකාරම් සඳහා පොළී අනුපාත අඩු කරන ලෙස මුදල් මණ්ඩලය විසින් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ බලපත්‍රලත් විශේෂිත බැංකුවලට විධානයක් නිකුත් කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, ණය පත් අත්තිකාරම් සහ උකස් අත්තිකාරම් සපයන 2011 අංක 42 දරණ මුදල් ව්‍යාපාර පනත යටතේ ලියාපදිංචි මූල්‍ය සමාගම්වලට එවැනි විධානයක් නිකුත් කර නොතිබුණු නමුත් ඒ සඳහා වන අධිකාරිය එම පනත යටතේ ලබා දී ඇත.
- ii. 2018 සහ 2019 වර්ෂවලදී බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් බලපත්‍ර අවලංගු කරන ලද මුදල් සමාගම් තුනෙහි ගණන් බේරා වසා දැමීමේ ක්‍රියාවලිය 2020 ඔක්තෝබර් 31 දින වන විටත් ආරම්භ කර නොතිබුණි (ඇවරකරුවන් පත්කර නොතිබුණි). බලපත්‍රය අවලංගු කළ දින සිට වැඩකරන දින 30 ක් සමස්ත බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අංශයේ අවශ්‍යතා මත පදනම්ව මේ දක්වා බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම්වල ව්‍යාපාර කටයුතු පිළිබඳ පොදු විධානයන් නිකුත් කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂණ / ස්ථානයෙන් බැහැර පරීක්ෂණ සිදු කරන විටදී, සමාගම් නිසි අවදානම් කළමනාකරණ පරිච්ඡේද අනුගමනය නොකරන බවත්, නිසි ව්‍යාපාර හැසිරීම් නොමැති බවත් බැංකුව නිරීක්ෂණය කරන්නේ නම්, එක් එක් සිද්ධියේ සොයාගැනීම් මත පදනම්ව නිශ්චිත සමාගමකට අදාළ වන පරිදි විධානයන් නිකුත් කරනු ලැබේ.
- ගණන් බේරා වසා දැමීමේ ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට ගෙන යාම සඳහා බැංකුව මුදල් සමාගම් දෙකකට අදාළ අධිකරණ නියෝග අපේක්ෂාවෙන් සිටී. බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගමකට නිකුත් කරන ලද බලපත්‍රය 2019 ගණන් බේරා වසා දැමීමේ ක්‍රියාවලිය වේගවත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.

ඇතුළත ගණන් බේරා වසා දැමීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කිරීම සඳහා 2018 මාර්තු 05 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි බලපත්‍රය අවලංගු කරන ලද මුදල් සමාගමට නියෝග කර ඇති අතර එම කාල සීමාව තුළ ගණන් බේරා වසා දැමීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කිරීමට එම සමාගම අපොහොසත් වී ඇත. එවැනි අවස්ථාවකදී, 2011 අංක 42 දරණ මුදල් ව්‍යාපාර පනතේ 37 (6) වගන්තිය ප්‍රකාරව ගණන් බේරා වසා දැමීම සඳහා බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂක විසින් නඩු පැවරිය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, 2019 දෙසැම්බර් 03 වන දින කොළඹ වාණිජ මහාධිකරණයේ ගණන් බේරා වසා දැමීම සඳහා අයදුම්පත් ගොනු කර තිබුණි.

එසේම, බලපත්‍රය අවලංගු කළ දින සිට වැඩකරන දින 30 ක් ඇතුළත ගණන් බේරා වසා දැමීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කිරීම සඳහා 2018 ජූලි 25 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි බලපත්‍රය අවලංගු කරන ලද තවත් මුදල් සමාගමකට නියෝග කර ඇති අතර එම කාල සීමාව තුළ ගණන් බේරා වසා දැමීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කිරීමට එම සමාගම අපොහොසත් වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, 2020 ඔක්තෝබර් 07 වන දින කොළඹ වාණිජ මහාධිකරණයේ ගණන් බේරා වසා දැමීම සඳහා අයදුම්පත් ගොනු කර තිබුණි.

වර්ෂය තුළදී මුදල් මණ්ඩලය විසින් අවලංගු කළ අතර 2019.10.09 දින සිට දින 30 ක් ඇතුළත ගණන් බේරා වසා දැමීමේ ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කිරීම සඳහා අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය වෙත නියෝග කර ඇත. ඒ අනුව, සමාගම විසින් 2019.11.08 වන දින වාණිජ මහාධිකරණයේ ගණන් බේරා වසා දැමීමේ අයදුම්පතක් ගොනු කර තිබුණු අතර එය දැනට විභාග කරමින් පවතී.

ඇ ලීසිං සමාගම් නියාමනය හා අධීක්ෂණය

i. ලීසිං ආයතන 2000 අංක 56 දරණ මූල්‍ය කල්බදු පනත යටතේ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් නියාමනය හා අධීක්ෂණය කරනු ලැබේ. මූල්‍ය කල්බදු පනතේ 34 වන වගන්තියට අනුව, බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂවරයාට ලියාපදිංචි ආයතනවල ඔවුන්ගේ රාජකාරි ඉටු කිරීම සඳහා කාර්යක්ෂම ප්‍රමිතීන් පවත්වා ගෙන යාම සහතික කිරීම සඳහා අවශ්‍ය යැයි ඔහු සලකනු ලබන කිසියම් පොදු විධානයන් නිකුත් කිරීමට බලය ඇත. කෙසේ වෙතත්, මූල්‍ය කල්බදු පනතේ 34 වන වගන්තියේ සඳහන් කාරණා 4 ක් සම්පූර්ණයෙන් ආවරණය වන පරිදි විධානයන් 2020 ඔක්තෝබර් මාසය අවසාන වන විටත් නිකුත් කර නොතිබුණු බව නිරීක්ෂණය විය. ලීසිං සමාගම් නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා ඉහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳ විධානයන් විශේෂයෙන් ලියාපදිංචි ආයතන විසින් අය කළ

කල්බදු සමාගම්වල ව්‍යාපාර ගැටලු සිදුවීමට පෙර මෙහෙයුම් පිළිබඳ පොදු කල්බදු සමාගම් විධානයන් අවශ්‍ය විටදී නිකුත් කළ නියාමනය සහ අධීක්ෂණය සඳහා වැදගත් වන විධානයන් නිකුත් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම. කෙසේ වෙතත්, ව්‍යවස්ථාපිත පරීක්ෂණ / ස්ථානයෙන් බැහැර පරීක්ෂණ සිදු කරන විටදී, සමාගම් නිසි අවදානම් කළමනාකරණ පරිචයන් අනුගමනය නොකරන බවත් නිසි ව්‍යාපාර හැසිරීම් නොමැති බවත්, බැංකුව නිරීක්ෂණය කරන්නේ නම්, එක් එක් සිද්ධියේ සොයාගැනීම් මත පදනම්ව නිශ්චිත සමාගමකට අදාළ වන පරිදි විධානයන් නිකුත් කරනු ලැබේ.

යුතු උපරිම ගෙවීම් අනුපාතයන් පිළිබඳ විධානයන් වැදගත් බව තවදුරටත් නිරීක්ෂණය විය.

- ii. 2000 අංක 56 දරන මූල්‍ය කල්බදු පනතට අනුව, බදු දීමනාකරුගේ, බදු ගැණුම්කරුගේ සහ සැපයුම්කරුගේ කාර්යභාරය වගන්ති අංක 11 සිට 31 දක්වා විස්තර කර ඇත. වගන්ති අංක 11 අනුව, මූල්‍ය කල්බදු යටතේ බදු ගැණුම්කරුට ලබා දී ඇති උපකරණවල නිරවුල් හා සාමකාමී සන්නකය බදු ගැණුම්කරුට ඇති එකම අයිතිය වේ. වගන්ති අංක 15 අනුව, මූල්‍ය කල්බදු කාල සීමාව ඉකුත්වීමෙන් පසු, බදු ගැණුම්කරු විසින් බදු දීමනාකරු වෙත උපකරණය ආපසු භාරදීම, සාධාරණ ගෙවියාමකට සහ කල්බදු මූල්‍යකරණයේ පාර්ශවකරුවන් විසින් එකඟවන ලද සුළු වශයෙන් වූ වෙනස් කිරීම් කිසිවකට යටත්ව, එය බදු ගැණුම්කරුට භාරදුන් තත්වයෙන්ම සිදු කළ යුතුය. වගන්ති අංක 20 අනුව, බදු ගැණුම්කරුගේ කිසියම් පැහැර හැරීමක දී, සපයන ලද උපකරණයේ සන්නකය ආපසු ලබාගැනීමට සහ කල්බදු මූල්‍යකරණයේ නියම හා කොන්දේසිවලට අනුකූලව බදු ගැණුම්කරු එහි විධිවිධාන අනුව කටයුතු කර ඇත්නම්, බදු දීමනාකරු විසින් දරනු ලැබිය හැකිව තිබුණු තත්වයකට, බදු දීමනාකරු පත් කිරීමට අවශ්‍ය අලාභ අයකර ගැනීමට බදු දීමනාකරුට අයිතිය ඇත.

පනතේ ඇතුළත් විධිවිධානවලට අනුව, මූල්‍ය කල්බදු යටතේ නියම කර ඇති පරිදි, බදු ගැණුම්කරු විසින් නියමිත මුදල් ගෙවා තිබුණද, නොතිබුණද උපකරණයේ සන්නකය, අයකර ගත් මුදල් සහ අයකර ගත් කිසියම් අලාභයක් වෙතම එයද බදු දීමනාකරුට හිමි වේ. එමෙන්ම මූල්‍ය කල්බදු යටතේ වන සමස්ත වගකීම්වලට බදු ගැණුම්කරු යටත් වේ. එබැවින්, පනතේ කිසියම් සංශෝධනයක් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනා ගැනීම සඳහා පනත සමාලෝචනය කිරීම අවශ්‍ය විය හැකිය.

- ඇ. ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාර කරගෙන යන සමාගම්වලට බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම, නියාමනය සහ අධීක්ෂණය

ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාර කරගෙන යන සමාගම්වලට බලපත්‍ර නිකුත් කිරීම, නියාමනය සහ අධීක්ෂණය, 2016 ජූලි 15 දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි 2016 අංක 06 දරණ ක්ෂුද්‍ර

බැංකුව මූල්‍ය කල්බදු පනතේ විධිවිධාන පරීක්ෂා කර අවශ්‍ය නම් සංශෝධනය කරනු ඇත.

මූල්‍ය කල්බදු පනත සංශෝධනය කිරීම අවශ්‍ය නම් එම ක්‍රියාවලිය කඩිනම් කිරීම.

ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා මුදල් ණය දෙන ව්‍යාපාරවල නියැලී සිටින ආයතනවලට බලපත්‍ර ලබා දීම, නියාමනය කිරීම සහ

දැනට පවතින ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය පනතේ විෂය පථයට අයත් නොවන ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය

මූල්‍ය පනත යටතේ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් සිදු කරනු ලබයි. තැන්පතු භාර ගන්නා සහ ප්‍රධාන වශයෙන් අඩු ආදායම්ලාභීන්ට හා ක්ෂුද්‍ර ව්‍යවසායයන්ට මූල්‍ය සේවා සපයන සමාගම් (ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාර) මෙම පනත යටතේ බලපත්‍රයක් ලබා ගත යුතුය. ඒ අනුව, මෙම පනත බලපැවැත්වෙන දින සිට 2020 අගෝස්තු මාසය අවසානය දක්වා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය ව්‍යාපාර කරගෙන යාම සඳහා සමාගම් හතරක් පමණක් බලපත්‍ර ලබාගෙන තිබුණි. තැන්පතු භාර නොගන්නා නමුත් රට තුළ සිටින අඩු ආදායම්ලාභීන්ට හා ක්ෂුද්‍ර ව්‍යවසායයන්ට මූල්‍ය සේවා සපයන සමාගම් මෙම පනත යටතේ බලපත්‍රයක් ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය නොවේ. එබැවින් එවැනි සමාගම්, මෙම පනත යටතේ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් නියාමනය හා අධීක්ෂණය නොකරනු ලබයි.

අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා ණය නියාමන අධිකාරී පනත (යෝජිත පනත) නම් වූ පාර්ලිමේන්තු පනතක් මගින් ණය නියාමන අධිකාරියක් පිහිටුවීමට යෝජනා කර ඇත. යෝජිත පනත කෙටුම්පත් කිරීමේදී, අනුමත කෙටුම්පත 'ක්ෂුද්‍ර මූල්‍ය හා ණය නියාමන අධිකාරියේ පනත', මුදල් අමාත්‍යාංශයේ සලකා බැලීම සඳහා 2016.09.26 දින ඉදිරිපත් කර ඇත.

සමාගම් නියාමනය හා අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.

ඉ. රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය

i විවික්ෂණශීලී අවදානම් මට්ටමකට සහ අනුරූපව අවම පිරිවැයක් යටතේ රජයේ මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සහතික කිරීම බැංකුවේ රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුවේ අරමුණ වේ. කෙසේ වෙතත්, 2018 වර්ෂයේදී නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ඇතැම් අවස්ථාවලදී විවික්ෂණශීලී අවදානම් මට්ටමකට සහ අනුරූපව අවම පිරිවැයක් යටතේ නිකුත් කිරීමට නොහැකි වී තිබුණි. සමාන කල්පිරීම් සහිත සුරැකුම්පත් සඳහා ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ තුළ තීරණය වූ ඵලදා අනුපාතයන්ට සාපේක්ෂව 2018 වර්ෂය තුළදී නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බිල්පත් 14 ක පිළිගත් ඵලදා අනුපාතයන් පදනම් අංක 05 සිට පදනම් අංක 71 දක්වා වූ පරාසයකින් වැඩි වී තිබුණි. එසේම, සමාන කල්පිරීම් සහිත සුරැකුම්පත් සඳහා ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ තුළ තීරණය වූ ඵලදා අනුපාතයන්ට සාපේක්ෂව 2018 වර්ෂය තුළදී නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර 22 අතුරින් බැඳුම්කර 16 ක පිළිගත් ඵලදා අනුපාතයන් පදනම් අංක 04 සිට පදනම් අංක 84 දක්වා වූ පරාසයකින් වැඩි වී තිබුණි. තවද, සමාන කල්පිරීම් සහිත ශ්‍රී ලංකා ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර සඳහා ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ තුළ තීරණය වූ ඵලදා අනුපාතයන්ට සාපේක්ෂව 2018 වර්ෂය තුළදී නිකුත් කරන ලද ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර

සියලුම ටෙන්ඩර් මණ්ඩල තීරණ ගනු ලබන්නේ වෙන්දේසිය පවත්වන අවස්ථාවේ පවතින සාර්ව ආර්ථික පරිසරය, භාණ්ඩාගාරයේ අරමුදල් අවශ්‍යතාවය, ලංසු තැබීමේ රටාව, වෙළෙඳපල තත්වයන් සහ වෙළෙඳපල සංවර්ධනයන් පිළිබඳව නිසි සැලකිල්ලක් දැක්වීමෙන් පසුව ය. භාණ්ඩාගාරයේ දැඩි අරමුදල් අවශ්‍යතාවය ද යම් වෙන්දේසියකින් පිළිගත යුතු මුදල හා ඊට අනුරූපව සීමාව (Cut-off) සහ බර තැබූ සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතය සම්බන්ධයෙන් ටෙන්ඩර් මණ්ඩලයේ තීරණවලට හේතු වේ. භාණ්ඩාගාරයේ දැඩි මූල්‍යකරණ පරිසරය තුළ, භාණ්ඩාගාරයේ මුදල් ප්‍රවාහ කළමනාකරණයට පහසුකම් සැපයීම සඳහා අවශ්‍ය අරමුදල් වැඩි පිරිවැයකින් වුවත් රැස් කළ යුතුය. ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළවල වර්ධනයන් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර සඳහා අපේක්ෂා කරන අනුපාත

සෑම අවස්ථාවකදීම විවික්ෂණශීලී අවදානම් මට්ටමකට සහ අනුරූපව අවම පිරිවැයක් යටතේ රජයට මුදල් රැස් කිරීමට සියළුම උත්සාහයන් ගැනීම.

16 අතුරින් බැඳුම්කර 10 ක පිළිගත් ඵලදා අනුපාතයන් පදනම් අංක 24 සිට පදනම් අංක 126 දක්වා වූ පරාසයකින් වැඩි වී තිබුණි.

කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කරයි. එහෙත්, ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරවල ද්විතීයික අනුපාතයන් ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කරවල ඵලදා අනුපාතයන් සමඟ පමණක් සංසන්දනය කිරීම සුදුසු නොවේ. ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ප්‍රධාන වශයෙන් දේශීය ණය උපකරණයක් වන අතර ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර බාහිර ණය උපකරණයකි.

දේශීය විදේශ මුදල් ද්‍රවශීලතාවය, විනිමය අනුපාත හැසිරීම සහ දේශීය වෙළඳපල සංවර්ධනයන් ද ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර මූලනය කිරීමේ පිරිවැය තීරණය කරනු ලබයි.

2018 දී, විශේෂයෙන් 2018 අග භාගය වන විට, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර ඇතුළුව සියලුම රජයේ සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතයන් ඉහළ ගොස් ඇති අතර වෙළඳපල සංවර්ධනයන් / තත්වයන් හේතුවෙන් පිරිනමන ලද ප්‍රමාණය පවා පිළිගත නොහැකි විය.

ii සමාන කල්පිරීම් සහිත සුරැකුම්පත් සඳහා පසුගිය වෙන්දේසියේදී තීරණය වූ ඵලදා අනුපාතයට, සමාන කල්පිරීම් සහිත සුරැකුම්පත් සඳහා ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ තුළ තීරණය වූ ඵලදා අනුපාතයන්ට සහ සමාන කල්පිරීම් සහිත සුරැකුම්පත් සඳහා වන ද්වි පාර්ථීය මිලට වඩා වැඩි ඵලදා අනුපාතයක් යටතේ ලංසු ඉදිරිපත් කර ඇති වාතාවරණයකදී, නව භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර වෙන්දේසි ක්‍රමවේදය අනුව පිරිනමන ලද සම්පූර්ණ ප්‍රමාණයම පළවන අදියර යටතේ මිලදී ගැනීම වෙනුවට පිරිනමන ලද වටිනාකමෙන් සියයට 60 ක් හෝ ඊට වැඩි ප්‍රමාණයක් පළවන අදියර යටතේ ලබාගෙන ඉතිරි සම්පූර්ණ වටිනාකම දෙවන සහ තෙවන අදියර යටතේ නිකුත් කිරීමෙන් ලබා ගත හැකිව තිබූ ඉතිරිය/වාසිය (වළක්වා ගත හැකිව තිබූ අලාභය) ලබා ගැනීමට කටයුතු

පාර්ශවකරුවන් අතර විධානය පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමෙන් අනතුරුව, නිකුත් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ දෙවන සහ තෙවන අදියරයන් යටතේද නිකුත් කිරීම් කළ හැකිවීම නොතකා, සියළුම සාධාරණ වෙළෙඳපල ලංසු පළවන අදියර යටතේ පිළිගැනීම සඳහා ටෙන්ඩර් මණ්ඩලයට බලය පැවරීමට එම රැස්වීමේදී එකඟ විය.

විවක්ෂණශීලී අවදානම් මට්ටමකට සහ අනුරූපව අවම පිරිවැයක් යටතේ රජයට මුදල් රැස් කිරීමට පවතින සියළුම විකල්පයන් යොදා ගැනීම.

කර නොමැති බව නිරීක්ෂණය විය. ඒ අනුව, 2018 වර්ෂයේදී නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර තුනකින් රු. මිලියන 1,661 ක අවාසියක්/අලාභයක් වළක්වා ගත හැකිව තිබුණි.

- iii බැඳුම්කර වෙන්දේසියේ තෙවන අදියර (පළවන අදියර යටතේ තීරණය වූ හරිත සාමාන්‍ය ඵලදා අනුපාතය යටතේ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් වෙත බැඳුම්කර අනිවාර්ය පදනම යටතේ වෙන්කිරීම.) ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා පිරිනමන ලද වටිනාකමෙන් සියයට 60 ක් පළමු අදියර යටතේ පිළිගෙන තිබිය යුතුය. මෙය 2019 ජූලි 09 දින සිට බලපැවැත්වන පරිදි සියයට 70 ක් ලෙස රාජ්‍ය ණය අධිකාරි විසින් සංශෝධනය කර තිබුණි. සියයට 60 සීමාව සියයට 70 දක්වා වැඩි කිරීමෙන් විවක්ෂණශීලී අවදානම් මට්ටමකට හා අනුරූපව අවම පිරිවැයක් යටතේ රජය වෙත මුදල් රැස්කිරීම තවදුරටත් සීමා වීමට හේතු වන බව නිරීක්ෂණය විය.

පළවන අදියර යටතේ වෙළඳපල නිෂ්කාශිත මිලක් / ඵලදා අනුපාතයක් ස්ථාපිත කිරීම තවදුරටත් ඉහළ නැංවීම සහ තෙවන අදියර සක්‍රීය කිරීම පිළිබඳව වෙළඳපොළ සහභාගිවන්නන්ගේ ප්‍රතිචාර සලකා බලමින් තුන්වන අදියර ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා පළවන අදියරේ අවම පිළිගැනීමේ මට්ටම සියයට 60 සිට සියයට 70 දක්වා ඉහළ නැංවීම සඳහා වන තාර්කිකත්වය මුදල් මණ්ඩලය විසින් 2019.06.04 වැනි දින පැවති රැස්වීමේදී අනුමත කරන ලදී.

විවක්ෂණශීලී අවදානම් මට්ටමකට සහ අනුරූපව අවම පිරිවැයක් යටතේ රජයට මුදල් රැස් කිරීමට සියළුම උත්සාහයන් ගැනීම.
- iv ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර වෙන්දේසියේදී ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරවල අවසාන මිල තීරණය කිරීම සඳහා මෙහෙයුම් කමිටුව සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපති විසින් සිදු කරන ලද කාර්යභාරය සමාලෝචනය කිරීම සඳහා වන ලිපි ලේඛණ සහ/හෝ හඬ පටිගත කිරීම් නඩත්තු කර නොතිබීමෙන් ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරවල අවසාන මිල තීරණය කිරීමේ විනිවිදභාවය තහවුරු නොවීය.

බැඳුම්කර නිකුතුව සඳහා මිල තීරණ ගැනීමට අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් අධිපති වෙත බලය පවරයි. ප්‍රායෝගිකව, සම්මන්ත්‍රණ ඇමතුම් අතරතුර ගන්නා මිල තීරණ වලදී මෙහෙයුම් කමිටුව / ටෙන්ඩර් මණ්ඩලය සහ මුදල් අමාත්‍යාංශය ද නියෝජනය කරයි.

ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරවල අවසාන මිලකරණයේ විනිවිදභාවය සහතික කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.
- v මුදල් නීති පනතේ 113 වගන්තියට අනුව රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය හා සම්බන්ධ වගකීම ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත පැවරී ඇත. කෙසේ වෙතත්, රාජ්‍ය ණය යන්තට අතුළත් වන්නා වූ ණය වර්ගයන් හෙවත් රාජ්‍ය ණය සඳහා නිර්වචනයක්, රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණයේ අරමුණු සහ කාර්යයන් පිළිබඳව මුදල් නීති පනතේ හෝ වෙනත් ලිඛිත නීතියක සඳහන් වී නොමැත.

රාජ්‍ය ණයෙහි ප්‍රධානියා ලෙස, මුදල් අමාත්‍යාංශය වෙතින් මෙම නිරීක්ෂණය සඳහා සුදුසු ප්‍රතිචාරයක් ලබා ගත හැකිය. මුදල් නීති පනත අනුව බැංකුව, රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් නියෝජිත කාර්යයක් ඉටු කරයි.

රාජ්‍ය ණය යන්තට අතුළත් වන්නා වූ ණය වර්ගයන් හෙවත් රාජ්‍ය ණය සඳහා නිර්වචනයක්, රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණයේ අරමුණු සහ කාර්යයන් නිර්වචනය කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.

vi ණය ගැනීම සඳහා මුදල් අවශ්‍යතාවය සහ ණය ලබා ගැනීමේ මූලාශ්‍ර භාණ්ඩාගාර මෙහෙයුම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් තීරණය කරනු ලබයි. එකී ණය ලබා ගැනීමේ මූලාශ්‍ර ඇතුළත් මුදල් අවශ්‍යතාවය මත පදනම්ව මාසික ණය වැඩ සටහන බැංකුවේ දේශීය ණය කළමනාකරණ කමිටුව විසින් නිර්දේශ කරන අතර බැංකුවේ අධිපති විසින් අනුමත කරනු ලබයි. ඒ අනුව, භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර සහ ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම සඳහා බැංකුවේ රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් වෙන්දේසි පවත්වනු ලබයි. බැංකුව විසින් එකී රජයේ සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීම මත ණය තොරතුරු සහ රජය වෙනුවෙන් අදාළ පරිශ්‍රයන් විසින් ලබා ගන්නා අනෙකුත් ණය පිළිබඳව මුදල් අමාත්‍යාංශයෙන් සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ දෙපාර්තමේන්තු මගින් ලබා ගන්නා ණය තොරතුරු යොදා ගනිමින් බැංකුව විසින් නොපිය වූ මධ්‍යම රජයේ ණය වාර්තා කරනු ලබයි. කෙසේ වෙතත්, බැංකුව විසින් බැංකු අයිරා ශේෂයන්හි සහ නොපිය වූ ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර හැර අනෙකුත් නොපිය වූ විදේශ ණයවල නිර්වද්‍යතාවය තහවුරු කර ගන්නා බව නිරීක්ෂණය නොවීය.

vii ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවකුගේ දෝෂ සහිත පරිචය එක් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවකු සම්බන්ධයෙන් 2011 සිට 2015 දක්වා රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පවත්වන ලද පරීක්ෂණ තුළින් ඕනෑම ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවකු විසින් අනුගමනය කිරීම අනිවාර්ය වන නීති හා රෙගුලාසි / විධානයන් උල්ලංඝනය කිරීම බොහෝමයක් නිරීක්ෂණය වී තිබේ. රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිරීක්ෂණය කරන ලද ඉහත ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ප්‍රධාන උල්ලංඝනය කිරීම් පහත පරිදි වේ.

- බොහෝමයක් ප්‍රතිවිකුණුම් (ඉහත ප්‍රාථමික අලෙවිකරු විසින් ලබා දෙන ණය) ඉහත ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ පරිපාලක සමාගම සමඟ සිදු කිරීම.
- ප්‍රතිවිකුණුම් ණය දීමට එරෙහිව ප්‍රමාණවත් සුරැකුම්පත් ලබා ගැනීමට අපොහොසත් වීම.

රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කරන ආයෝජකයින්ගේ ආරක්ෂාව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පහත සඳහන් ක්‍රියාමාර්ග බැංකුව විසින් දියත් කර ඇත.

- ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් අධීක්ෂණය බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පවරා ඇත.
- ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සඳහා වන නියාමන රාමුව ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් අධීක්ෂණයට අදාළ නීති සහ රෙගුලාසි සමාලෝචනය කෙරෙමින් පවතී.

බැංකුව රාජ්‍ය ණය පිළිබඳ තොරතුරු සාප්‍රවම ස්වකීය මූලාශ්‍රයන්ගෙන් සහ ද්විතීයික මූලාශ්‍රයන්ගෙන් සම්පාදනය කරයි.

බැංකු අයිරා ශේෂයන්හි සහ නොපිය ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර හැර අනෙකුත් නොපිය වූ විදේශ ණයවල නිර්වද්‍යතාවය තහවුරු කර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.

- ඉහළ සෘණාත්මක ඔවර්නයිට් නොගැලපීම් (Negative overnight mismatch) පවත්වාගෙන යන නමුත් අවිනිශ්චිත අරමුදල් සැලැස්මක් නොතිබීම.
- සුරැකුම්පත් ගිණුමේ වලනයක් ඇති විට ආයෝජකයාට කෙටි පණිවුඩ යැවීමේ සහ විද්‍යුත් තැපැල් දැනුම් දීමේ ක්‍රමය.

- ගනුදෙනුකරුවන් සමඟ අත්සන් කරන ලද ප්‍රධාන ප්‍රතිමිලදීගැනීමේ ගිවිසුම් නොමැති වීම.
- අනුකූල නොවීම සඳහා දඩ මුදල් නියම කරමින් ප්‍රතිමිලදීගැනීමේ සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු සඳහා රජයේ සුරැකුම්පත් අනිවාර්යයෙන් වෙන් කිරීම පිළිබඳ නියෝගයක් නිකුත් කිරීම.

- ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් ලබාගත් ප්‍රතිමිලදීගැනීමේ ණය සඳහා ප්‍රමාණවත් සුරැකුම්පත් වෙන්නොකිරීම.

බැංකුව විසින් ඉහත ප්‍රාථමික අලෙවිකරුට එරෙහිව දැඩි ක්‍රියාමාර්ග නොගැනීම හේතුවෙන් ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් ලබාගත් ප්‍රතිමිලදීගැනීමේ ණය සඳහා ප්‍රමාණවත් සුරැකුම්පත් වෙන්නොකිරීම වැනි උල්ලංඝනය කිරීම් නැවත නැවතත් සිදු කර තිබුණි.

අවසානයේදී, බැංකුව විසින් ඉහත ප්‍රාථමික අලෙවිකරුගේ කළමනාකාරිත්වය රාජ්‍ය බැංකුවක් වෙත 2016 ජනවාරි 04 වැනි දින පවරන ලදී. ප්‍රතිමිලදීගැනීමේ ණය වෙනුවෙන් ප්‍රමාණවත් පරිදි සුරැකුම්පත් වෙන් නොකිරීමෙන් ලැබිය යුතු පොළියද ඇතුළත්ව 2016 ජනවාරි 04 වන දිනට ගනුදෙනුකරුවන්ට අයකර ගත නොහැකි ආයෝජන වටිනාකම රු. බිලියන 7.2 ක් විය. මුළු අයකර ගත නොහැකි වටිනාකමෙන් රු. බිලියන 2.1 ක්, අභ්‍යන්තර අරමුදල් හසුරුවන බැංකුවේ දෙපාර්තමේන්තු හතරකට ආපසු අයකර ගත නොහැකි බව පෙන්වුම් කෙරුණි.

2020 ඔක්තෝබර් මාසය අවසාන වනවිටත් බැංකුවේ දෙපාර්තමේන්තු හතර ඇතුළුව ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ඉහත සඳහන් කළ ආපසු අයකර ගත නොහැකි ආයෝජන වටිනාකමෙන් කිසිවක් අය කර ගෙන නොතිබුණි.

viii රජයේ සුරැකුම්පත් ගනුදෙනු වලදී අරමුදල් නිරවුල් කිරීම, නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් පියවීම සහ රජයේ සුරැකුම්පත්වල අයිතිය පිළිබඳ වාර්තා කිරීම සඳහා පහසුකම් සපයනු ලබන ලංකාසෙටල් පද්ධතියේ පවතින, විගණනයේදී නිරීක්ෂණය වූ සීමාකම් පහත සඳහන් වේ.

- CSL සුරැකුම්පත් ගිණුමේ පවත්වාගෙන යනු ලබන සුරැකුම්පත් (මිලදී ගත් සුරැකුම්පත්) ගනුදෙනුකරුගේ අවසරය නොමැතිව ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවෙකුට ඉවත්

රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් 2019.03.25 දින සිට නිර්ලේඛන රජයේ සුරැකුම්පත්වල වලනය පිළිබඳ තත්‍ය කාලීන දැනුම්දීමක් හඳුන්වා දී ඇත. එමෙන්ම, ඕනෑම වේලාවක (24x7) ගනුදෙනුකරුවන්ට සිය සුරැකුම්පත් ගිණුමට අදාළ ක්‍රියාකාරකම් නිරීක්ෂණය සඳහා ආයෝජකයින්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා ඕනෑම ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවකු විසින් සිදුකළ හැකි උල්ලංඝනය කිරීම් අවම කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.

කරගැනීමේ හැකියාවක් ඇත. (ලංකාසෙකියු පද්ධතිය තුළ කිසිදු සීමාකිරීමක් හඳුන්වා දී නැත).

- CRP සුරැකුම්පත් ගිණුමේ වාර්තා කරනු ලබන සුරැකුම්පත්වල හිමිකරු හඳුනාගැනීමට අපහසු වීම.
- CRP සුරැකුම්පත් ගිණුමේ වාර්තා කරනු ලබන සුරැකුම්පත් මත බැංකුව විසින් ගෙවනු ලබන කුපන් මුදල් සහ කල්පිරෙන මුදල් වල ප්‍රතිලාභියා හඳුනාගැනීමට අපහසු වීම.
- ලංකාසෙකියු පද්ධතියෙහි ප්‍රාථමික අලෙවිකරු සහ ඔවුන්ගේ ගනුදෙනුකරු අතර සිදු කරනු ලබන ප්‍රතිමිලදීගැනීමේ / ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනුවලදී අපේක්ෂිත මුදල, ආපසු ගෙවන දිනය සහ ආපසු ගෙවන මිල වැනි අදාළ තොරතුරු වාර්තා නොකිරීම.
- ප්‍රතිමිලදීගැනීමේ ගනුදෙනු සඳහා වෙන්කර ඇති සුරැකුම්පත් වෙනුවට වෙනත් සුරැකුම්පතක් ආදේශ කිරීමෙන් තොරව එම සුරැකුම්පත් ඉවත් කිරීමට නොහැකි වන අයුරින් ලංකාසෙකියු පද්ධතියෙහි කිසිදු සීමාකිරීමක් නොමැති වීම.

සිය සුරැකුම්පත් ගිණුමට වෙබ් පදනම හරහා ප්‍රවේශය විය හැක. අවසර ලත් ඉවත් කිරීමක්ද අනවසරයෙන් ඉවත් කිරීමක්ද යන්න හඳුනා ගැනීමට පද්ධතිය සංවේදී නොවන බැවින් වෙන්කරන ලද සුරැකුම්පත් අනවසරයෙන් ඉවත් කිරීම සඳහා ලංකාසෙකියු පද්ධතියේ සීමාවන් පැනවීම තාක්ෂණිකව ශක්‍ය නොවේ.

ix ලංකාසෙටල් පද්ධතියේ මෙහෙයුම් සඳහා බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද ලංකාසෙටල් පද්ධති නීති, අනුවාදය 2.1 (2013) හි වගන්ති අංක 2.2 අනුව, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවෙකු අනුගමනය කළ යුතු නීති හා රෙගුලාසි උල්ලංඝනය කරන විටදී එම ප්‍රාථමික අලෙවිකරුට එරෙහිව දඩ මුදල් නියම කළ හැකිය. තවද, 2019 දෙසැම්බර් 20 දිනැති 2019 අංක 01 දරන ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත් සහ දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත් විධානයේ 8 වන වගන්තියට අනුව (ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු), එම විධානයට අනුකූල නොවීම සම්බන්ධයෙන් සෘජු අලෙවි සහභාගිවන්නන්ට (Dealer Direct Participants) එරෙහිව දඩ මුදල් නියම කළ හැකිය. කෙසේ වෙතත්, බැංකුවට මෙම විධිවිධාන බලාත්මක කිරීමට නොහැකිවීමෙන් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ට හෝ සෘජු අලෙවි සහභාගිවන්නන්ට එරෙහිව දඩ මුදල් පනවා නොතිබුණි.

පනතක් හරහා සෘජුවම එවැනි දඩ මුදල් පැනවීමට පැහැදිලි බලයක් නොමැති අවස්ථාවක දී, යටත් නීති (පනත් මත පදනම්ව නිකුත් කරනු ලබන රෙගුලාසි හා විධානයන්) මගින් දඩ මුදල් පැනවීමේ නීත්‍යානුකූලභාවය පිළිබඳව නීති හා අනුකූලතා දෙපාර්තමේන්තුව අවධානය යොමු කර ඇත. මේ සම්බන්ධයෙන්, බැංකුව විසින් මෙම කාරණය විසඳීම සඳහා විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව සලකා බලනු ඇත. යෝජිත ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනතේ සංශෝධන තුළට මේ සඳහා වන සංශෝධන ඇතුළත් කර ඇත.

මෙම කාරණය විසඳීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.

- x ගනුදෙනුකරුගේ යහපතට එරෙහිව කටයුතු කරන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ට දඩ මුදල් පැනවීමට සුදුසු රාමුවක් සකස් කිරීම සඳහා 2015 සැප්තැම්බර් මාසයේදී මුදල් මණ්ඩලය විසින් රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව වෙත උපදෙස් ලබා දී තිබුණි. කෙසේ වුවද, 2020 ඔක්තෝබර් මාසය අවසන් වන විටත් එවැනි සුදුසු රාමුවක් සකස් කර නොතිබුණි.

කමිටුවක් විසින් ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත සහ දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත යටතේ නිකුත් කරන ලද රෙගුලාසිවලට සංශෝධනයන් පිළියෙළ කරන ලද අතර ඒවා නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවට යොමු කර ඇත.

මෙම කාරණය විසඳීම සඳහා සුදුසු රාමුවක් සකස් කිරීම.

- xi 1937 අංක 07 දරන ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනතේ (සංශෝධිත) 4 වන වගන්තිය ප්‍රකාරව, මෙම ආඥා පනත යටතේ ලබා ගත යුතු එක් එක් ණය (භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීම) සම්බන්ධයෙන් මුදල් විෂය භාර අමාත්‍යවරයා විසින් ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන ලද නියෝගයකින් බලය ලබා දිය යුතුය. කෙසේ වෙතත්, 2018, 2019 සහ 2020 යන වර්ෂ සඳහා එවැනි නියෝගයක් 2020 ජුනි මාසය අවසානය වන විටත් ගැසට් පත්‍රයේ පළ කර නොතිබුණි. තවද, ආඥා පනතේ 4 වන වගන්තියට පටහැනිව භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර නිකුත් කිරීමේ සත්‍ය ප්‍රතිඵල මත පදනම්ව, 2008 සිට 2017 දක්වා වූ වර්ෂ සඳහා වන නියෝග අදාළ වර්ෂයට පසුව එළඹෙන වර්ෂයේදී ගැසට් පත්‍රයේ ප්‍රකාශයට පත් කර තිබුණි.

ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනතට අදාළ සංශෝධන යෝජනා කර ඇත.

මෙම ආඥා පනතේ අදාළ විධිවිධාන යටතේ අනුකූල වීම හෝ ආඥා පනත සංශෝධනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.

- ඊ. ආසියානු නිෂ්කාශන සංගමය යනු ආසියාවේ සහ පැසිෆික් කලාපයේ සහභාගී වන මහ බැංකු අතර අන්තර් කලාපීය ගනුදෙනු සඳහා ගෙවීම්වල බහුපාර්ශ්වික පදනමක් මත බේරුම් කිරීමේ යාන්ත්‍රණයකි. එක් එක් ආසියානු නිෂ්කාශන සංගමයේ සහභාගිවන්නෙකුගේ ශුද්ධ බේරුම්කරණ තත්ත්වය දෛනික හිඟ ශේෂය මත පදනම්ව ගණනය කරනු ලබන අතර මාස දෙකක කාල සීමාවක් දක්වා රඳවා ගෙන ඊළඟ මාසයේ වැඩ කරන දින හතරක් ඇතුළත බේරුම්කරණය සිදු කරනු ලබයි. සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ පොලී අනුපාතය සියයට 1.6 ත් සියයට 2.51 ත් අතර ව්‍යාප්ත විය. (2018 - සියයට 1.45 සහ සියයට 2.28). මෙම යාන්ත්‍රණය යටතේ බේරුම්කරණයට අදාළව බැංකුවේ ගිණුම් වෙත සියලුම බැර කිරීම් ශ්‍රී ලංකාවේ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු විසින් නියමිත දිනයන් හිදී සිදු කළ යුතු අතර මාස දෙක අවසානයේදී පියවිය යුතු මුදල් බැංකුව විසින් ආයෝජනය කරනු ලැබේ. ඒ අනුව, බැංකුව විසින් ආසියානු නිෂ්කාශන සංගමය ආසියානු නිෂ්කාශන සංගමයේ (ACU) ක්‍රියාපටිපාටි රීතිවලට අනුව, Inter-Continental Exchange (ICE) විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද මාසයකට අදාළ ඇමරිකානු ඩොලර් තැන්පතු අනුපාතය ණයට ගත් අරමුදල් සඳහා ණය ගැණුම්කරු ලෙස බැංකුව ගෙවිය යුතුය. බේරුම්කරණ කාල සීමාව සඳහා අදාළ වන පොලී අනුපාතය පසුගිය මාසයේ අවසාන සතියේ පළමු වැඩ කරන දිනයේ අවසන් අනුපාතය වේ. කෙසේ වෙතත්, බේරුම්කරණ කාල සීමාව පුරා ඉහළම ශ්‍රේණිගත ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් වෙළඳපොළේ පවතින තැන්පතු අනුපාතයට මෙම අරමුදල් ආයෝජනය සිදු වේ. වෙළඳපල

මෙම යාන්ත්‍රණය මත අතිරේක පොලී වියදම අඩු කිරීම සඳහා ගත හැකි පියවර ගැනීම.

වෙත පොලී වියදම් ලෙස සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 9.17 ක් (දළ වශයෙන් රු. මිලියන 1,638.8 ක්) සහ පසුගිය වර්ෂය සඳහා ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 5.98 ක් (දළ වශයෙන් රු. මිලියන 992 ක්) ගෙවා තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, රඳවා ගත් මුදල් උපයෝගී කර ගනිමින් සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා සහ පසුගිය වර්ෂය සඳහා උපයන ලද ආයෝජන ආදායම පිළිවෙළින් ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 5.19 ක් (දළ වශයෙන් රු. මිලියන 929.9 ක්) සහ ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 3.22 ක් (දළ වශයෙන් රු. මිලියන 534.5 ක්) විය.

එබැවින්, මෙම යාන්ත්‍රණය යටතේ බැංකුව විසින් සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 3.98 ක (දළ වශයෙන් රු. මිලියන 708.9 ක) සහ පසුගිය වර්ෂය සඳහා ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 2.76 ක (දළ වශයෙන් රු. මිලියන 457.5 ක) අතිරේක වියදමක් වැය කර තිබුණි.

තත්වයන් හේතුවෙන් ගෙවන ලද සහ ලැබෙන පොලී වල අවේණික විෂමතාවයක් ඇති කරයි.

එය ලාභ වේතනාවෙන් ක්‍රියාත්මක නොවේ. මීට අමතරව, මාස දෙකක ACU ශේෂයන්ගේ එකතුව මගින් අමතර කෙටිකාලීන ද්‍රවශීලතාවයක් ලබා දෙන අතර එම කාලය තුළ බාහිර සංචිත මට්ටම ඉහළ නංවයි.

උ. 2012 ජුනි මස 27 වැනි දින පවත්වන ලද රැස්වීමක දී අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් කාසි අවු ගැසීම සඳහා ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් කැඳවීම හෝ පවත්නා සැපයුම්කරුවන් වෙත ඇණවුම් ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධව අවසාන තීරණය ගැනීමට මුදල් මණ්ඩලය වෙත අධිකාරී බලය පවරා තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, පවත්නා සැපයුම්කරුවන් වෙත ඇණවුම් ඉදිරිපත් කළ හැකි අවස්ථාවන් බැංකුව විසින් නිශ්චය කර නොතිබුණි.

කාසි මිලදී ගැනීම සඳහා වඩාත් සුදුසු ක්‍රියා පටිපාටිය තීරණය කිරීමට සහ ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් කැඳවීම හෝ පවත්නා සැපයුම්කරුවන් වෙත ඇණවුම් ඉදිරිපත් කිරීම තීරණය කිරීමට මුදල් මණ්ඩලය වෙත අභිමතානුසාරී බලය පැවරීමට අමාත්‍ය මණ්ඩලය අනුමැතිය ලබා දී ඇත.

මෙම කාරණය විසඳීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.

ඌ. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් කළමනාකරණය කරනු ලබන ව්‍යාපෘති බැංකුව විසින් අරමුදල් සපයන ලද ව්‍යාපෘති 8 ට අදාළව (2019.12.31 දිනෙන් අවසන් වන වර්ෂය සඳහා වන මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් අංක 56.7 ට අනුව) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන දිනට එකතුව රු. බිලියන 1.4 ක් වූ රඳවාගත් ඉපයීම් බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පිළිබිඹු නොවන බව නිරීක්ෂණය විය.

2020.03.16 දිනැති මුදල් මණ්ඩල තීරණය අනුව, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මෙහෙයවනු ලබන ණය යෝජනා ක්‍රම (ආරම්භක අරමුදල් බැංකුව විසින් සපයන ලද) බැංකුවට හිමිකමක් නොමැති බවට සහ බැංකුව එකී ණයවල භාරකරු ලෙස පමණක් කටයුතු කරන බව මුදල් මණ්ඩලය තීරණය කළේය. ඒ අනුව, මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමවලට අදාළ අදාළ වත්කම්,

මෙම කාරණය විසඳීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.

ආදායම සහ වියදම් සටහන් වන්නේ අදාළ යෝජනාක්‍රමවල මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පමණක් මිස බැංකුවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල නොවේ.

එ. අභ්‍යන්තර අරමුදල් හසුරුවන බැංකුවේ දෙපාර්තමේන්තු විසින් සිදු කරන ලද ආයෝජන

අභ්‍යන්තර අරමුදල් හසුරුවන බැංකුවේ දෙපාර්තමේන්තු හතරක් (එනම්, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව, බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව, මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව සහ කාර්ය මණ්ඩල සේවා කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුව) විසින් ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවෙකු සමඟ ප්‍රතිචක්‍රණී ගනුදෙනු මත සිදු කරන ලද ආයෝජන පිළිබඳ වූ විශේෂ විගණන වාර්තාව 2019 සැප්තැම්බර් 30 වන දින බැංකුවේ අධිපති වෙත ඉදිරිපත් කර තිබුණි. විශේෂ විගණන වාර්තාවට ඇතුළත් කර ඇති එම බැංකුවේ දෙපාර්තමේන්තු හතරට අදාළ පොදු සහ ප්‍රධාන නිරීක්ෂණ පහත පරිදි සාරාංශ කර දක්වා ඇත.

i. 2010 අගෝස්තු 19 දින පැවති රැස්වීමේදී මුදල් මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද ආයෝජන සඳහා වූ මාර්ගෝපදේශයන්ට අනුව, ආයෝජන සනාථ කිරීම සඳහා ආයෝජකයා විසින් ප්‍රතිචක්‍රණී ආයෝජන සඳහා සුරැකුම්පත් වෙන්කර ඇද්ද යන්න මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතිය මඟින් පරීක්ෂා කර යුතුය. කෙසේවෙතත්, ආයෝජන සනාථ කිරීම සඳහා එම දෙපාර්තමේන්තු විසින් එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරු සමඟ සිදු කරන ප්‍රතිචක්‍රණී ආයෝජන සඳහා සුරැකුම්පත් වෙන්කර ඇද්ද යන්න මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතිය මඟින් පරීක්ෂා කර බවට කිසිදු සාක්ෂියක් නිරීක්ෂණය නොවීය.

බැංකුවේ අභ්‍යන්තර අරමුදල්වල සමස්ත ආයෝජන අවදානම අවම කිරීම සඳහා ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් කේන්ද්‍රගත කරමින් 2016 මාර්තු මාසයේදී “මධ්‍යගත ආයෝජන ඒකකයක්” මුදල් දෙපාර්තමේන්තුව තුළ පිහිටුවන ලදී. භාරකරුවෙකු පත් කිරීම ඇතුළුව මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතියේ අදාළ ප්‍රතිලාභී ගිණුමට සුරැකුම්පත් වෙන් කර ඇති බව සහතික කිරීම සඳහා පියවර කිහිපයක් ගෙන තිබේ. ආයෝජකයා දැනුවත් නොකර ප්‍රතිචක්‍රණී ගනුදෙනුව කල් පිරීමට පෙර වෙනත් සුරැකුම්පතක් ආදේශ නොකර වෙන්කරන ලද සුරැකුම්පත් ඉවත් කිරීමට ගනුදෙනුකරුවන්ට ඇති හැකියාව තවදුරටත් මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතියේ පවතී. එපමනක් නොව, මිලදී ගත්

අනාගතයේදී මෙවැනි සිදුවීම් වලක්වා ගැනීම සඳහා වර්තමාන ක්‍රියා පටිපාටිවලට නිසි ලෙස අනුකූල වීම.

රජයේ සුරැකුම්පත් ආයෝජකයින්ගේ අනුදැනුමකින් තොරව ඉවත් කිරීමට බැංකුවලට / ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ට ඇති හැකියාව තවදුරටත් මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතියේ පවතී.

- ii. ඉහත සඳහන් කළ ආයෝජන සඳහා වන මාර්ගෝපදේශයන්ට අනුව, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් විසින් ප්‍රතිවිකුණුම් ආයෝජන මත අමතර සියයට 15 ක් සඳහා ද සුරැකුම්පත් වෙන්කර යුතු වේ. කෙසේවෙතත්, එම දෙපාර්තමේන්තු විසින් එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරු සමඟ සිදු කරන ප්‍රතිවිකුණුම් ආයෝජන සඳහා අමතර සියයට 15 ද සමඟ සුරැකුම්පත් වෙන්කර ඇද්ද යන්න මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතිය මඟින් පරීක්ෂා කළ බවට කිසිදු සාක්ෂියක් නිරීක්ෂණය නොවීය. තවද, එම දෙපාර්තමේන්තු සහ එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරු අතර එළඹී ඇති ප්‍රධාන ප්‍රති මිලදී ගැනීමේ ගිවිසුමට අමතර සියයට 15 ක සුරැකුම්පත් වෙන්කිරීම පිළිබඳ කිසිදු වගන්තියක් ඇතුළත් කර නොතිබුණි.
- iii. එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරුගේ ප්‍රධාන ප්‍රති මිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම සමඟ අනුකූල නොවීම (ප්‍රති මිලදී ගැනීමේ ගිවිසුමේ වගන්ති අංක 2 සහ 6 අනුව ප්‍රමාණවත් සුරැකුම්පත් වෙන් නොකිරීම) 2015 ඔක්තෝම්බර් මාසයට පෙර එකී දෙපාර්තමේන්තු විසින් නිරීක්ෂණය කර නොතිබුණි. කෙසේ වෙතත්, මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතිය මඟින් ජනිත කරන ලද මාසික ගණුදෙනු ප්‍රකාශන සහ පවත්නා සුරැකුම්පත් පිළිබඳ ප්‍රකාශන එම දෙපාර්තමේන්තුවලට ලැබී තිබූ බැවින්ද කාර්ය මණ්ඩල සේවා කළමනාකරණ දෙපාර්තමේන්තුවට හැර අනෙකුත් දෙපාර්තමේන්තුවලට මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතියට මාර්ගගතව ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව ලබා ගෙන තිබූ බැවින්ද, ඔවුන් විසින් එම උල්ලංගනයන් නිරීක්ෂණය කළ හැකිව තිබුණි.
- iv. ඉහත සඳහන් කළ ආයෝජන සඳහා වන මාර්ගෝපදේශයන්ට අනුව, ආයෝජන නිලධාරීන් විසින් ගනුදෙනුකරුවන් (Counterparties) තීරණය කිරීමේදී වෙළඳපල වර්තමානයේදී, අමතර අනාගතයේදී මෙවැනි සුරැකුම්පත් වෙන්කිරීමේ අවශ්‍යතාවය, ලියාපදිංචි ස්කන්ධ හා සුරැකුම්පත් ආඥා පනත සහ දේශීය භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආඥා පනත යටතේ නිකුත් කර ඇති නිර්ලේඛන භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සහ නිර්ලේඛන භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මත සෘජු අලෙවි සහභාගිවන්නන් (Dealer direct Participants) සමඟ සිදු කරන ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ සහ ප්‍රතිවිකුණුම් ගනුදෙනු පිළිබඳ 2019 අංක 01 දරණ විධානය මඟින් අර්ථ දක්වා ඇත.
- වර්තමානයේදී, සුරැකුම්පත් අනාගතයේදී මෙවැනි බේරුම්කරණය පිළිබඳ තත්‍ය කාලීන දැනුම්දීමක් නිර්ලේඛන සුරැකුම්පත් බේරුම්කරණ පද්ධතියෙන් (Scripless Securities Settlement System) විද්‍යුත් තැපෑල හරහා ලැබෙනු ඇත. තවද, සුරැකුම් ලෙස ප්‍රමාණවත් සුරැකුම්පත් තබා ඇති බව අදාළ අරමුදල් පරිපාලන දෙපාර්තමේන්තු විසින් සතිපතා පරීක්ෂා කර වාර්තාකරණ ක්‍රමවේදය හරහා දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානියා වෙත වාර්තා කරනු ලැබේ. එසමඟින් නොව, වරින්වර සත්‍යාපනයන් ද සිදු කරනු ලැබේ.
- අනාගතයේදී මෙවැනි සිදුවීම් වලක්වා ගැනීම සඳහා වර්තමාන ක්‍රියා පටිපාටිවලට නිසි ලෙස අනුකූල වීම.
- අනාගතයේදී මෙවැනි සිදුවීම් වලක්වා ගැනීම සඳහා වර්තමාන ක්‍රියා පටිපාටිවලට නිසි ලෙස අනුකූල වීම.

තත්ත්වයන් පිළිබඳව සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුගේ යහපත් පරිචයන් පිළිබඳව සුපරීක්ෂාකාරී විය යුතුය. කෙසේ වෙතත්, එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරුගේ ප්‍රති මිලදී ගැනීමේ ගිවිසුම සමඟ අනුකූල නොවීම් (ප්‍රමාණවත් සුරැකුම්පත් වෙන් නොකිරීම වැනි) එකී දෙපාර්තමේන්තු විසින් නිරීක්ෂණය කර නොතිබූ බැවින් ඔවුන් එකී මාර්ගෝපදේශයට අනුකූලව කටයුතු කර නොතිබුණි.

දෙපාර්තමේන්තුව, මුදල් දෙපාර්තමේන්තුවෙහි ඉදිරි කාර්යාලය සහ සියලුම පරිපාලන දෙපාර්තමේන්තු විසින් වෙළඳපල තත්ත්වයන් සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ණය ලැබීමට ඇති සුදුසුකම පිළිබඳව සුපරීක්ෂාකාරී වේ.

පරිපාටිවලට නිසි ලෙස අනුකූල වීම.

v. 2010 අගෝස්තු 19 දින පැවති රැස්වීමේදී මුදල් මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද ආයෝජන ප්‍රතිපත්තියට අනුව අරමුදල්වල සියයට සියයක ප්‍රාග්ධන ආරක්ෂාව පවත්වා ගත යුතුය. ප්‍රතිවිකුණුම් ආයෝජනය පරිණත වීමට පෙර වෙන්කර ඇති සුරැකුම්පත්, වෙනත් සුරැකුම්පත් පැවරීමකින් තොරව ඉවත් කිරීමේ හැකියාව ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවෙකු සතු වන බැවින්, භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මත ප්‍රතිවිකුණුම් ආයෝජනවල ප්‍රාග්ධන ආරක්ෂාව ගැටළු සහගත වේ. ඒ අනුව, ප්‍රතිවිකුණුම්වල ආයෝජන කිරීමේදී අරමුදල්වල ප්‍රාග්ධන ආරක්ෂාව පිළිබඳව වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම අවශ්‍ය වේ. එසේම, ආයෝජනය කරන ලද අරමුදල් හා සම්බන්ධ අවදානම අවම කර ගැනීමේ මාර්ගයක් ලෙස ප්‍රතිවිකුණුම් ආයෝජන සඳහා සුරැකුම්පත් වෙන්කිරීම පිළිබඳව නිතරම මධ්‍යම තැන්පතු පද්ධතිය පරීක්ෂා කළ යුතුය. කෙසේ වෙතත්, එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරු සමඟ ප්‍රතිවිකුණුම්වල ආයෝජනය කිරීමට තීරණය කිරීමේදී, එම දෙපාර්තමේන්තු විසින් ආයෝජන සඳහා ඇති අවදානම (අරමුදල්වල ප්‍රාග්ධන ආරක්ෂාව ඇතුළුව) තක්සේරු කළ බවට කිසිදු සාක්ෂියක් නිරීක්ෂණය නොවීය.

වර්තමානයේදී, ආයෝජන අරමුණු, උපකරණ සහ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ සීමාවන් පැහැදිලිව නිර්වචනය කර ඇති 2019.12.18 දින මුදල් මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද ආයෝජන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශයේ සහ 2018.05.23 දින මුදල් මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද ආයෝජන මාර්ගෝපදේශයේ විධිවිධානවලට අනුකූලව ආයෝජන සිදු කරනු ලැබේ.

අනාගතයේදී මෙවැනි සිදුවීම් වලක්වා ගැනීම සඳහා වර්තමාන ක්‍රියා පටිපාටිවලට නිසි ලෙස අනුකූල වීම.

vi. 2015 ඔක්තෝම්බර් මාසයේ එම දෙපාර්තමේන්තු විසින් සිය ප්‍රතිවිකුණුම් ආයෝජන සඳහා කිසිදු සුරැකුම්පතක් එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරු විසින් වෙන් කර නොමැති බව නිරීක්ෂණය කර ඇති අතර එම ආයෝජන නැවත කැඳවීමට ඔවුන් තීරණය කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරු මුහුණ දී ඇති දැඩි ද්‍රවශීලතා අර්බුදය හේතුවෙන් ඔවුන්ට එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරු සමඟ කර ඇති සම්පූර්ණ ආයෝජන ආපසු ලබා ගැනීමට නොහැකි විය. එබැවින් සුරැකුම්පත් නොමැතිව ඉතිරි ආයෝජන යළි ආයෝජනය කිරීමට

එකඟ වේ.

අලාභ අයකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.

ඔවුන්ට සිදුවිය. ඒ අනුව, 2016 ජනවාරි 04 වන විට (බරපතල උල්ලංගනයන් සහ ද්‍රවශීලතා ගැටලු හේතුවෙන් එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරුගේ කළමනාකරණය ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුවට බැංකුව විසින් භාර දී ඇති දිනය) උපවිත පොළී සමඟ අයවිය යුතු ආයෝජන වටිනාකම (එය අලාභයක් ලෙස සැලකිය හැකිය) රු. බිලියන 2.1 ක් වූ අතර එය 2020 සැප්තැම්බර් 18 දිනට රු. බිලියන 2.9 ක් විය.

- vii. එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරු සමඟ සිදු කරන ලද ප්‍රතිචක්‍රණී ආයෝජනවලට අදාළව අනුමත ආයෝජන ප්‍රතිපත්තියට හා ආයෝජන සඳහා වන මාර්ගෝපදේශයන්ට අනුකූලව එම දෙපාර්තමේන්තු නිසි පරිදි ක්‍රියා කර නොතිබුණි. එකී අනුමත ආයෝජන ප්‍රතිපත්තියට සහ ආයෝජන සඳහා වන මාර්ගෝපදේශවලට ඔවුන් නිසි ලෙස අනුකූල වූයේනම්, එකී ප්‍රාථමික අලෙවිකරු සමඟ සිදු කරන ලද අනාරක්ෂිත ප්‍රතිචක්‍රණී ආයෝජන හේතුවෙන් එම දෙපාර්තමේන්තු විසින් කළමනාකරණය කරනු ලබන අරමුදල්වලට සිදු වූ ඉහත සඳහන් අලාභය වළක්වා ගැනීමට හෝ අඩු කර ගැනීමට හැකිව තිබුණි.
- ආයෝජන ප්‍රතිපත්තියට හා මාර්ගෝපදේශයන්ට අනුකූල වීමෙන් අලාභ වළක්වා ගැනීමට හෝ අවම කිරීමට හැකිව තිබූ බවට වන කරුණට ආයෝජන දෙපාර්තමේන්තු එකඟ නොවේ. වර්තමානයේදී, බැංකුව විසින් එම ප්‍රාථමික අලෙවිකරු වෙතින් නියමිත මුදල් අය කර ගැනීම සඳහා නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගෙන තිබේ.
- අලාභ අයකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.

3.2 මතභේදයට තුඩු දෙන ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>අ. මුදල් නීති පනතේ 117 වන වගන්තියට අනුව, "බැංකුව ස්වකීය හිමිකමක් සපුරා ගැනීමේදී අත්පත් කර ගන්නා සම්බන්ධතාවයක් හැර වෙළඳාමක හෝ වෙනත් ලෙසකින් වාණිජ, කාර්මික හෝ වෙනත් ව්‍යාපාර කටයුත්තක නියැලිය නොයුතුය". මෙම විධිවිධානයට පටහැනිව, බැංකුවට අයත් ගොඩනැගිලි කිහිපයක් අපේක්ෂිත අරමුණු සඳහා යොදා නොගෙන බාහිර පාර්ශවයන් වෙත කුලියට ලබාදී තිබූ අතර බැංකුව විසින් කුලී ආදායම ලෙස රු. මිලියන 346.8 ක් සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ දී උපයා තිබුණි.</p>	<p>සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් දෙපාර්තමේන්තුවේ ගිවිසුම් හැර දේශීය දේපලවලට අදාළ කල්බදු / කුලී ගිවිසුම්, වත්මන් ගිවිසුම් තවත් කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා දීර්ඝකිරීමට යටත්ව අත්හිටුවීමට බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලය විසින් 2017.10.05 දින තීරණය කරන ලදී.</p>	<p>පනතේ එම විධිවිධානයට අනුකූල වීම.</p>
<p>ආ. මුදල් නීති පනතේ 90 (2) වගන්තියට අනුව, රජයේ සුරැකුම්පත්වල විවෘත වෙළඳපල කටයුතු සිදු කිරීමේදී, යම් හැකිලීමක් අවශ්‍ය වුවහොත් බැංකුවට වඩාත් පහසුවෙන් ණය ලබා ගැනීමට හැකිවන පරිදි කෙටිකාලීන සුරැකුම්පත්</p>	<p>රජයේ සුරැකුම්පත් තොග එකතු කර පවත්වා ගැනීමේ අරමුණින් නොව පොලී අනුපාත ස්ථායීතාව සහතික කිරීම සඳහා දේශීය මුදල්</p>	<p>පනතේ එම විධිවිධානයට අනුකූල වීම.</p>

ප්‍රමාණවත් ලෙස පවත්වාගෙන යාමේ අවශ්‍යතාව බැංකුවට තිබිය යුතුය. මෙම විධිවිධානයට පටහැනිව, දිගුකාලීන සුරැකුම්පත් ලෙස සැලකෙන භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර බැංකුව විසින් විවෘත වෙළඳපල කටයුතු සඳහා අත්පත් කර ගෙන පවත්වාගෙන යනු ලැබීය. ඒ අනුව, සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයේදී රු. බිලියන 50.2 ක භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර බැංකුව විසින් පවත්වාගෙන යනු ලැබීය.

වෙළඳපොළට ස්ථිර ද්‍රවශීලතාවයක් ඇතිකිරීමේ අවශ්‍යතාවය සැලකිල්ලට ගනිමින් මුදල් මණ්ඩලයේ අනුමැතිය ඇතිව බැංකුව ද්විතීයික වෙළඳපොළ තුළින් භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මිලදී ගැනීම සිදු කර ඇත.

ඇ. ගොඩනැගිලි දේපලවල වටිනාකම පහත වැටීම

i. වයිට් ඒවේස් ගොඩනැගිල්ල (White Aways) 2014 සැප්තැම්බර් 01 දින රු. මිලියන 100 කට මිලදී ගෙන තිබුණු අතර එය 2016 දෙසැම්බර් 31 දක්වා කාලය තුළදී රු. මිලියන 325.42 ක වියදමින් ප්‍රතිසංස්කරණය කරන ලදී. 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට මෙම ගොඩනැගිල්ල රු. මිලියන 187 කට ප්‍රත්‍යාගණනය කිරීමෙන් රු.මිලියන 232.12 ක ප්‍රත්‍යාගණන අලාභයක් සිදුවී තිබුණි. ඒ අනුව, මාස 28 ක් වැනි කෙටි කාලයක් තුළ ගොඩනැගිල්ලේ වටිනාකම සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වී තිබුණි.

2020 සැප්තැම්බර් 07 වන දින රජයේ තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුවෙන් කරන ලද තක්සේරුවට අනුව, වයිට් ඒවේස් ගොඩනැගිල්ල රු. මිලියන 202.25 කට තක්සේරු කළ තිබූ අතර එය පෙර තක්සේරුවට වඩා රු. මිලියන 15.25 කින් පමණක් වැඩි වී තිබුණි.

අවුරුදු 100 ට වඩා පැරණි මෙම ගොඩනැගිල්ලේ ව්‍යුහාත්මක ශක්තිමත් කිරීම හා සම්බන්ධ සමහර සැලකිය යුතු වියදම් තක්සේරුකරණයේ දී මුළුමනින්ම පිළිබිඹු නොවනු ඇත.

අනාගතයේදී ගොඩනැගිලි අත්පත් කර ගැනීමේදී හා ඉදිකිරීමේදී නිසි සැලකිල්ලක් දැක්වීම.

ii. කිලිනොච්චි ගොඩනැගිලි සංකීර්ණයේ ඉදිකිරීම් කටයුතු, රු. මිලියන 167.93 කට ප්‍රාග්ධනික කරමින් 2016 මැයි 31 දින නිම කරන ලද අතර එය 2016 දෙසැම්බර් 31 දක්වා කාලය තුළදී රු. මිලියන 100.84 ක වියදමින් වැඩිදියුණු කර තිබුණි. 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට කිලිනොච්චි ගොඩනැගිලි සංකීර්ණයේ ප්‍රත්‍යාගණන අගය රු. මිලියන 169.5 ක් වූයෙන් රු. මිලියන 96.87 ක ප්‍රත්‍යාගණන අලාභයක් සිදුවී තිබුණි. එබැවින්, මාස 7 ක් වැනි කෙටි කාලයක් තුළ අලුතින් ඉදිකරන ලද ගොඩනැගිල්ලේ වටිනාකම සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වී තිබුණි.

2020 සැප්තැම්බර් 07 වන දින රජයේ තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුවෙන් කරන ලද තක්සේරුවට අනුව, කිලිනොච්චි ගොඩනැගිලි සංකීර්ණ රු. මිලියන 172.3 කට තක්සේරු කළ තිබූ අතර එය පෙර තක්සේරුවට වඩා රු. මිලියන 2.8 කින් පමණක් වැඩි වී තිබුණි.

වටිනාකම පහත වැටීම සම්බන්ධව අදහසක් දක්වා නොමැත.

අනාගතයේදී ගොඩනැගිලි අත්පත් කර ගැනීමේදී හා ඉදිකිරීමේදී නිසි සැලකිල්ලක් දැක්වීම.

iii. ස්වෛරී අධ්‍යයන මධ්‍යස්ථානයේ (Sovereign Study Centre) ඉදිකිරීම් කටයුතු 2016 සැප්තැම්බර් 30 වන දින නිම කරන ලද අතර එය රු. මිලියන 212.2 කට ප්‍රාග්ධනික කර තිබුණි. 2016 දෙසැම්බර් 31 දිනට ස්වෛරී අධ්‍යයන මධ්‍යස්ථානයේ ප්‍රත්‍යාගණන අගය රු. මිලියන 170 ක් වූයෙන් රු. මිලියන 40.79 ක ප්‍රත්‍යාගණන අලාභයක් සිදුවී තිබුණි. එබැවින් මාස 3 ක් වැනි කෙටි කාලයක් තුළ අලුතින් ඉදිකරන ලද ගොඩනැගිල්ලේ වටිනාකම සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වී තිබුණි. රජයේ තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුවෙන් කරන ලද තක්සේරුවට අනුව, ස්වෛරී අධ්‍යයන මධ්‍යස්ථානය රු. මිලියන 131 කට තක්සේරු කළ තිබූ අතර එය පෙර තක්සේරුවට වඩා තවත් රු. මිලියන 39 කින් අඩු වී තිබුණි.

වටිනාකම පහත වැටීම අනාගතයේදී සම්බන්ධව අදහසක් දක්වා ගොඩනැගිලි අත්පත් කර ගැනීමේදී හා ඉදිකිරීමේදී නිසි සැලකිල්ලක් දැක්වීම.

3.3 අරමුදල් උන උපයෝජනය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>Banca Nazionale Del Lavarò (BNL) හි නොස්ට්‍රෝ ගිණුමේ පවතින රු. මිලියන 35.8 ක (යුරෝ 175,789) අරමුදල්වලින් වර්ෂ ගණනාවක් තිස්සේ බැංකුව විසින් කිසිදු ගනුදෙනුවක් සිදු කර නොතිබුණි.</p>	<p>ගිණුම වසා දැමීමට මුදල් මණ්ඩලය අනුමත කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, ඉහත තීරණය පිළිබඳව දැනුම් දුන් විට, එම ගිණුම ඉතාලි රජය විසින් ශ්‍රී ලංකා රජයට ලබා දී ඇති භාණ්ඩ ආධාරය සමඟ සම්බන්ධ වී ඇති බවත් එය කළමනාකරණය කරනු ලබන්නේ ඉතාලි විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය විසින් බවත් BNL විසින් දන්වා ඇත. එබැවින්, ගිණුම වැසීම සඳහා ඉතාලි විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශයෙන් නිශ්චිත අනුමැතිය අවශ්‍ය වේ.</p>	<p>මෙම කාරණය විසඳීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.</p>

3.4 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>මාණ්ඩලික පන්තියේ I ශ්‍රේණිය සිට III (1) ශ්‍රේණිය, කළමනාකරණ සහකාර පන්තියේ I ශ්‍රේණිය සිට V ශ්‍රේණිය සහ කාර්යාල සහකාර පන්තියේ I ශ්‍රේණිය සිට III ශ්‍රේණිය දක්වා වූ තනතුරු සඳහා මුදල් මණ්ඩලයේ අනුමත සේවක සංඛ්‍යාවක් නොතිබුණි. 2020 සැප්තැම්බර් 14 දින වන විටදී ඉහත තනතුරු සඳහා තත්‍ය කාර්ය මණ්ඩලය පිළිවෙලින් 477, 570 සහ 155 ක් විය.</p>	<p>වරින් වර ඇතිවන අවශ්‍යතාවයන්ට ප්‍රමුඛතාවය දීම මත රඳා පවතින බැංකුවේ උපායමාර්ගික අරමුණු වලට ප්‍රමුඛතාවය දීමත් සමඟ එක් එක් දෙපාර්තමේන්තුවේ විෂය පථය වෙනස් වීමේ හැකියාව නිසා එම තනතුරු නිර්වචනය නොකෙරේ.</p>	<p>වරින් වර ඇතිවන අවශ්‍යතාවයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් සංශෝධනය කළ හැකි බැවින් එම තනතුරු සඳහා අනුමත සේවක සංඛ්‍යාවක් තීරණය කිරීම.</p>

4. තිරසාර සංවර්ධන අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>තිරසාර සංවර්ධනය පිළිබඳ එක්සත් ජාතීන්ගේ වසර 2030 න්‍යාය පත්‍රය ප්‍රකාරව සෑම රාජ්‍ය ආයතනයක්ම ක්‍රියාකළ යුතුය. කෙසේවෙතත්, බැංකුවේ විෂය පථයට අනුකූලව තිරසාර සංවර්ධන අරමුණු, ඉලක්ක හා එම ඉලක්ක කරා ළඟා විය යුතු සන්ධිස්ථානයන්ද ඉලක්ක මත ළඟාවීම් මැන බැලීම සඳහා වන දර්ශකයන්ද හඳුනා ගැනීමට බැංකුව විසින් කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>බැංකුව තිරසාර සංවර්ධන අරමුණු සම්බන්ධයෙන් සෘජුවම ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනයක් නොව ආර්ථික හා මිල ස්ථායීතාව සහ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව සහතික කිරීම සඳහා පහසුකම් සපයන්නෙකි. එබැවින් බැංකුවේ ප්‍රධාන කාර්යයන් ආර්ථික ප්‍රගතිය සහතික කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පරිසරය සඳහා සහාය වනු ඇති අතර එය අවසානයේදී තිරසාර සංවර්ධන අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීමට උපකාරී වේ.</p> <p>අදාළ දෙපාර්තමේන්තු සමඟ සම්බන්ධීකරණය කිරීම සහ තිරසාර සංවර්ධන අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීමට පහසුකම් සැලසීම සඳහා බැංකුවේ උපායමාර්ග හා ක්‍රියාකාරී සැලසුම් සකස් කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති සමාලෝචන හා අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂවරයාට අධිපති විසින් පත් කරන ලදී.</p>	<p>මෙම න්‍යාය පත්‍රයට බැංකුව අනුකූලය යන්න සහතික කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම.</p>